

על השימוש הנכון בהדרכה - אריק לור

Eric Laurent

מהפרספקטיבה שלקח ז'אק אלן מילר, שממקמת את ההוראה של לאקאן בחזרה כפולה לפרויד וללוגיקה, אחקור את הסטאטוס של הדיבור על מקרים כפרוצדורה מדגימה. אנו מנסחים את ההתנסות במונחים פרוידיאניים, ובאופן סימולטני מבנים אותם בסגנון של הלוגיקה של לאקאן עיצב. אך באותה עת עלינו להכיר בכך שבלב השאלה נמצאת השקילה הרדיקלית של המקרה של האנליזנט כפי שדווח על ידי אחר, כנגד הדיווח העצמי של האנליזנט. שקילה זו תואמת את ההוראה של לאקאן, שעל פיה המבנה, באספקטים הלוגיים שלו, הוא בממשי. זוהי נקודת מבט מנוגדת לעיבוד של מקרה כ'מודל' או 'ייצוג' של ממשי.

אם המקרה האמיתי הוא זה של העובר התפוס בסינטום שלו, המעיד ביחס לאי האפשרות לצמצם את הסמלי בממשי, אזי מה ה'לספר' את המקרה 'של אחר' הופך להיות, כזה המוצג באופן פומבי או בהדרכה? צורה כפולה זו של המקרה הפומבי והמקרה המוצג בהדרכה נראית בתחילה כמבשרת ניגוד בין מה שניתן לומר בין פרקטיקנים, בדרך אזוטריית, ומה שיכול להאמר 'לכל אחד', בדרך אזוטריית. זוהי הבחנה פילוסופית. בעידן שלנו – עידן נצחונה של הטכניקה – באה לאחר מכן ההבחנה בין מה שיכול להאמר בין מומחים לבין מה שיכול להאמר לכל אחד.

מנקודת מבט אחת הדרכה מביאה את ההערכה של קבוצה של צמידים, *הערכה של קבוצת שוויים*. הניגוד בין מה שיכול להחשף בפני כולם ושנחשף בפני קבוצה המוגבלת לצמידים מראה שאפילו במסגרת תרבות טכנית, המחוסם בין אזוטרי לאזוטרי נותר קשה לצמצום. הבחנה ראשונה זו היא רק אספקט אחד של הבעיה. זה דורש, ללא ספק, את הפרספקטיבה של הפאס, עם מה שהיא מבודדת בקשר ל'שקר בממשי', כדי לאפשר לזרות של ההדרכה להופיע באור הנכון. אלא שזה מופיע יותר כהוכחה שקרית.

כל אחד הוא בפרקטיקה שלו, המתרחשת בעיקר בסודיות של חדר הטיפולים, אשר אודותיה קשה לדעת את העיקר, ושלמעשה בלתי אפשרית לסטנדרטיזציה. זהו הפרוטוטיפ של המצב בו, בתרבות שלנו, עם דרישתה לאינדיבידואליזם דמוקרטי, נקרא המעקב לפעולה, 'פלוס' של שקיפות. זו הסיבה שברגע שהמערכת הסובייטית הישנה רצתה לעבור מודרניזציה, גם התומכים זעקו גלאטוסט! זו היתה בעיה בוערת מאז הולדת זכויות האדם והמהפכה: ז'אן סטארובינסקי קרא לספר משובח אודות ז'אן ז'אק רוסו *שקיפות ומכשול* [1]. הוא הראה את הפרנויה של רוסו כתואמת את העולם החדש שעתידי היה להתהוות. שניהם הצטערו על כך שאין לנו מה שרוסו קרא 'ראי אינטלקטואלי', ושאונו נידונים לחיות באטימות. בקריאה להדרכה של פרקטיקה פסיכואנליטית איננו מאמינים יותר באופרטור סטנדרטי בעל ראייה בהירה של פעולתו מפני שהוא ידע, ביחס לנורמות הטיפול, בדיוק איפה למקם את עצמו. אנו נזרקים בחזרה לאטימות של אדם לאדם. לכן יש לנו הדרכה.

'שלישיות'

אומרים בשפה של איפ"א (IPA): 'צריך לזהות שלישי'. שמעתי לאחרונה אדם נכבד מציג תמונה של החברה שלו שתאמה באופן רחב לתאור של ז'ק אלן מילר ב"מכתב לדעת הקהל הנאורה" [2] שלו. נציג זה הודה שמאז המחלוקת פרויד/קליין לא היתה כל אורתודוקסיה ואפילו לא אסכולה כלשהי באיפ"א. הוא הוסיף: 'אולי חוץ מכמה קלייניאנים מבודדים' – זה נועד, ללא ספק, 'לדקור' כמה קלייניאנים, ומבלי לנקוב בשמו, כנגד הוריישו אצ'גויין (Horacio Etchegoyen).

המושג הלאקאניאני של אסכולה (School) הוחזר לשימוש אך במונח כללי יותר של School, כפי שמדברים על בתי ספר לרפואה. באופן מדויק יותר, זה שיחק על שתי המשמעויות של בית ספר-אסכולה כהמצאה מוסדית: המשמעות המדויקת, הלאקאניאנית, חו של השפה המארכת. אין יותר שום אסכולות של פסיכואנליזה, אך עדיין היו כמה בשנות השמונים: האסכולה של לאקאן, הקלייניאנים וכו'. הוא הגיע למסקנה בדבר הנחיצות הגדולה יותר של הדרכה, כדי לודא שהתפרקות זו לא תוביל לכל-דבר-שהוא. הדרכה נראתה לו כמו הדרך הברורה ביותר להכרה של השלישי, להבאה בחשבון של השלישי. זה תרם לביסוס מה שהוא קרא 'שלישיות בכל רמה'. על פי פרספקטיבה זו סיפורו של מקרה מודרני מאושר כצורה של דיווח על פעילות יותר מאשר תמיכה של התקדמות תאורטית.

אנדרה גרין הציג את הניאולוגים שלו של ה'שלישיות' בכנס שהוא אירגן כנשיא ה SPP. הוא פיתח זאת בספר שהוא רק הוציא לאור: [3] *la pensée Clinique*. בהזדמנות זו הוא הסביר במבוא ש"מאז הפרסום של המונוגרפיה, שמסרה את חילופי הדברים, 'השלישיות' – מושג ששאל מפירס (C. S. Peirce) – מצאה הד מסוים, והשימוש בה התרחב". שלישיות בכל רמה היא הרחבה משלימה של מסמן זה, שהיתה לו הצלחה מסוימת.

מאיפה מגיעה ההצלחה הזאת, בסביבה הלינגוויסטית הצרפתית? הניאולוגים המתרגם את השלישיות של פירס מביאה לחשוב על הפתרון שמצא סר' לקלייר, במישור אחר, לקשיים המוסדיים של התנועה הפסיכואנליטית. עבורו, כל אחד יכול היה להתקדם באופן מוסדי בהתאם לנטייתו, בתנאי שהיה לו שלישי, כפי שהוא קרא לזה, שישמש כדי לסייע בקונפליקטים אפשריים, ולאמת שקוד של פרוצדורה נשמר. רצף זה בין 'הסמכות של השלישי', 'שלישיות' ו'שלישיות בכל רמה', המקוים על ידי שלושה קוראים של לאקאן כמו סר' לקלייר, אנדרה גרין ודניאל וידלוקר, מאיר ללא ספק את ערכו של המקור המשותף של השראה זו

בהוראתו של לאקאן. ללא ספק ההשלכות של הוראה זו אינן זרות לקבלת הפנים ש'השלישי' מצא בפסיכואנליזה.

שעורים בלוגיקה

פיליפ לה סנייה הפנה את תשומת לבי לעובדה שפסיכואנליטיקאים אמריקאיים מסוימים [4], מרימים את הרעיון של 'שלישי אנליטי', בלוקחם כפרנס הן את לאקאן והן פילוסופים אמריקאיים כגון דונלד דייווידסון או ריצ'רד רורטי. זוהי הזדמנות עבור אלה שמפנים לפרנס זה, לקחת בחשבון את העובדה שהפסיכואנליטיקאי הראשון שלקח על עצמו לקרוא את פירס בתשומת לב, החל משנות ה-60, ושהפיק מכך מסקנות עבור הפסיכואנליזה היה ז'אק לאקאן. אנו מעודדים את חברינו האמריקאים לקרוא את הפילוסוף הלוגיקן הגדול שלהם ביד אחת ואת לאקאן בשנייה, מאחר ולפניו הרפרנס הזה לא הוכנס אל תוך השיח הפסיכואנליטי.

פירס משתמש במושג שלישי [5]. המושג יכול להיות מיוצג על ידי הסכמה הבאה: הסכמה מבוססת על הרעיון שזה חיוני לספור עד שלוש כדי ליצור מכניזם של משמעות. ראשית יש את הנוכחות של אחד, אלמנט a. זה על ידי השוואה ל b שמופק אפקט של משמעות כדי לדעת שזה a שאחרת היה ניתן בראשוניות שלו. העובדה ששמים אותם ביחס אחד לשני נוצר מושג אמצעי שמופיע כשלישי המבטיח את ההשוואה, ומבטיח את התכונות השרשרת. פירס מוסיף שהמושג האמצעי תופס את מקומו רק כל זמן שהוא מאמת את הקשר בין a ל b. ההשוואה בין a ל b, השיפוט ביחס לאחד או לשני, מניח ציפיה לאימות שעתיד לבוא. מקום השלישי קשור באופן עמוק עם מושג ההיקש. עבור פירס כל שיפוט, כל תפיסה, תפוסה כבר בציפיה, בהיקש, בפנומן של השלישי.

האדם (הגוף) השלישי [6] The Dritte Person

בפסיכואנליזה זהו לאקאן השם את הדגש על הפונקציה של השלישי, ועל מבנים משולשים, שאין להם ערוך בהמשגה של ההתנסות עצמה. יחד עם זאת הוא מוסיף שהכרחי לספור עד ארבע: "עבור הלא מודע מבנה מרובע תמיד נדרש בהבניה של סדר סובייקטיבי" [7]. כדי להגיע לארבע, שלושה כבר הכרחיים – קורס שניתן על ידי ז'אק אלן מילר, 1,2,3,4 [8] הכיל את ההכרח לספור.

ישנם שני מקורות, של היחס לשלישי בהוראה של לאקאן, שאינם חופפים. ראשית יש מקור לוגי בו השלישי נוכח כדמה (dummies). מצד שני, ובאופן יותר עמוק, לאקאן ממקם את הפונקציה של השלישי, בחזרה לפרויד, בתפקיד של הגוף השלישי (Dritte Person), של הגוף השלישי בפונקציה של הוויץ. הוא הפך את זה ליסוד של הפרוצדורה של הפאס, אך ישנו משהו מאותו סדר בפרוצדורה של ההדרכה. מנקודת המבט של IPA, הגוף השלישי (Dritte Person) מפורש בדרך מסוימת. הרצון לבסס את השלישי בכל רמה, בהתאם לסמכות הצרפתית שציטטתי, הוא בהתאמה עם החשיבות שנותן אוטו קרנברג לתהליך ההדרכה במוסד האנליטי כפי שהוא הגה אותו [9]. זה תואם עבורם להשמה במקום של האחר של הסמלי, של האחר של הרצון הטוב, האחר שייסד את המעבר מהפרטי לציבורי במסירה. נראה שהבעיה נעוצה במסלול לפתרון דרך הצגתו של המקרה הסמלי שיביא את הדברים אל מחוץ לתיחום הדמיוני. אך האם הבעיה באמת נפתרת כך בדרך הנכונה? האם זה אפילו מוצג נכון?

אי אפשר לחשוב על זה כך משתי סיבות מובחנות. ראשית מפני שהאחר של הרצון הטוב, והאחר כמקום לוגי חייבים להיות נפרדים. האחר של הרצון הטוב כמקום אוניברסאלי איננו אותו הדבר כמו זה של האחר של הוויץ, כפי שלאקאן מציג אותו בסמינר [10] V. שם, האחר הזה במקום בו הפרטיקולרי של הוויץ מתקבל בברכה בחידוש הבלתי ניתן לצמצום שלו [11]. זהו המקום בו החדש שמופק חייב להרשם כשייך למשפחה של משחקים, של מלים קודמות בדרך הומולוגית לויטגנשטיין והמשפחות הלוגיות שלו, המגיחות מאותה סידרה מבלי שניתן יהיה להגדירן כבעלות תו משותף.

מהו האחר שהולך להיות מושם במקום? האם הוא האחר של המעקב המאמת שדברים הולכים בהתאם לנורמות, או שזהו האחר של ההסמכה של החדש באותה משפחה? אלו הם תמיד שני הצדדים: מבחינה אחת אני האחר של האיסור, מבחינה אחרת אני האחר של ההסמכה. יש להיות קשוב מפני שזה יכול להוביל לבלבול עם המקום של הסופראגו שאליו פונה הפסיכואנליזה: במובן אחד איסור, במובן אחר 'דחיפה לעבר'.

יש, על כן, לחשוב על הדבר בהבדל שלו ולא להסתפק בלחשוב שזה ממצה את עצמו ב'לתת דין וחשבון לשלישי'. מהי הכוונה שתומכת ב'דין וחשבון' זה, ומהי הפעולה שמצופה ממנו? הכשירות שמובילה את הסובייקט לחשוב על לתפוס את המקום של הערבות של הנורמה, ואת זה של מ שמקדם בברכה את החדש במשפחה של פרקטיקות אינם זהים. ישנו סדר שני של טיעונים שמתנגדים לפתרון זה, והוא שה'שלישיות בכל הרמות' מציגה טעות בפרספקטיבה על כלל הבעיה של המסירה בפסיכואנליזה.

מקום הפסיכואנליטיקאי

הפסיכואנליטיקאי איננו במקום של האחר האוניברסלי של הרצון הטוב בפרוצדורה. במקום זאת הוא תופס, מיד כשהתהליך מתרחש ומושם במקומו, את מקומו של המת, הצופה את המקום של אובייקט a שיבוא להחסיר את האחר של המסמנים.

שלישיות בכל רמה – אני צופה את תרגום הסיסמה – הוא מעין הוכחה שקרית טובת מזג. להצהיר 'המקום של המת בכל רמה' יהיה מדאיג יותר. בנתיב הזה אנו נזכרים שכדי לתמוך במבנה של שלושה לאקאן זימן מושג רביעי, שממנו משתמעת שאלת המוות: "המונח הרביעי ניתן על ידי הסובייקט במציאותו, כנדחה ככזה

במערכת, ונכנס רק בצורה של המת במשחק של המסמנים, אך הופך להיות הסובייקט האמיתי בכך שמשחק המסמנים יגרום לו לסמן" [12]. המציאות של החי הנדחה במערכת, יקבל, אז, גישה אחרת עם האובייקט petit a. ועדיין זה בפתיל של המונח הרביעי שזה מתנגד לאומניפוטנטיות של השלישי של הסמלי. לאקאן לא ניגש אל הדברים בהתאם לאופן בו זו תהיה שאלה של לדעת מה מכשיר את זה שתופס את מקום האחר, בא' רבתי. אף פעם לא מוכשרים לקחת את המקום הזה, ולאקאן אמר ברגע כלשהו שהאומנה בלהיות יכול לעשות זאת היא רמאות [13]. להאמין שאפשר לקחת את מקום האחר, באופן לגיטימי, זו התחזות.

ניגשים למקום של הפסיכואנליטיקאי, בהוראה של לאקאן, מנקודת מוצא של 'לעשות את עצמך מת' על מנת להיות ממוקם כך במקום של אובייקט petit a: הוא מחסיר את מקום הרצון הטוב ולא מזהה את עצמו איתו.

מאז Variantes de la cure-type באמצע שנות החמישים, לאקאן מאפיין מה נדרש מהפרסונה של הפסיכואנליטיקאי על ידי כך שהוא מעורר, בסדר של הסובייקטיביות שאמורה להתגשם, כל דבר שמוחק את האגו, על מנת להשאיר מקום ל'נקודת הסובייקט' [14] של הפירוש. מהו האיווי למחיקה על מנת לחזור לנקודת-הסובייקט של הפירוש? מספיק בינתיים להדגיש את רשימת האיכויות הנדרשת מהאנליטיקאי: "צמצום של המשוואה הפרסונאלית, [...] סמכות שיודעת איך לא להתעקש, [...] קריאת תגר על מזבחי הנדיבות, [...] צניעות אמיתית אודות הידע" [15] כאן אין זו שאלה של לשחק בלהיות באמת במקום של האחר, אלא יותר של להיות במקום של בובת הדמה או של הסובייקט השסוע, כדי לאפשר את התהוותו של הסובייקט האמיתי.

בהצעת 9 באוקטובר 1967 לאנליטיקאי של האסכולה, ביחס לפאס, לאקאן מציין את הסדר של הסובייקטיביות שאמורה להתממש, באופן חזק יותר. הוא איננו מעורר יותר רק 'צמצום' אלא 'נישול' של הסובייקט שמופק. לצמצום של הדמיוני של האגו נוספת 'מחיקת השם'. אין זו יותר רק שאלה של ה'אגו' אלא של ה'שם', המוכן לצמצום את עצמו [...] לכל מסמן שהוא [16]. נישול הולך ביחד עם אבדן של האחידה של הסובייקט באיווי דרך הפנטזמה. באמצעות סמכותה של הפנטזמה ש'הפעילה' אותו, הוא האמין שידע מה היה האיווי שלו. בהוראה המאוחרת של לאקאן, כאשר האחידה של האיווי בפנטזמה מתהפך, זוהי נוכחות הסינטום שצפה ועולה. מחיקת הסובייקט מביאה אז מאירה את מקום החוץ-משמעות של הסמלי בממשי, הפרטנר-סינטום.

לקחת את הדברים באור כזה מביא אותנו לכיסוי שיכול לגרום לשלישי להתנפח על ידי הזדהות עם המקום השלישי שלו, עם השם שלו, עם הקשבתו, עם עמדתו כקשוב לאמת. בסופו של דבר זו שאלה של להרחיק את עצמך מהיעוד לעשות אחר שאינו קיים.

לספור עד ארבע

אם לשים זאת כמקרה של אמת סובייקטיבית (veridictional instance), (פרפראזה על פוקו), הפיתוי עם השלישי הוא למקם את ה'שקריות' של המקרה בחוסר הכח של המודרך להחזיק את עצמו מעל. הפיתוי עם השלישי הוא לעשות היסטוריציה של עצמו כשלישי, בשכחו את אי הניתנות לצמצום של השארית בפעולה האנליטית, חה שלעולם לא יהיה לו שם באחר. האזהרה של לאקאן לאלה שיתפסו את המקום של המדריך האוניברסלי, היא עדיין רלבנטית: "מה שבלתי ראוי איננו שמשוה מייחס לכך או לנשגב שבהקשבה, גם לא שהקבוצה נותנת ערבות בשוליים התרפויטיים, [...] זה שהתאהבות חהירות לוקחות את מקום הארגון" [17]. אנו רואים שני סוגים מנוגדים של ארגון מסודי: זה שסומך על השלישי [18] בכל הרמות, חה שסופר עד ארבע. המוסד שסופר רק עד שלוש, מעלים, למעשה את שאלת האיווי של האנליטיקאי, בהעדיפו את הידע של האנליטיקאי שמאפשר לתמוך בדמות של הסובייקט שיחמוק מהטעות של הסובייקט שמונח לו ידע.

הפונקציה של הדרכה

בעקבות פרספקטיבות אלה, המנגידות שני סוגי מוסדות, אנו מגיעים לפונקציה המדויקת שיכולה להיות להדרכה. לאקאן אף פעם לא לעג לפונקציה של ההדרכה. סיום "השאלה המקדימה לכל טיפול אפשרי בפסיכומה" היא קריאה להדרכה, לפחות פרנס למה שיכול להיות מועבר מהפרגמטיקה של הטיפול. הטקסט מסתיים ב"המשגה שיש לעצב על התמרון של ההעברה בטיפול הזה. לומר מה נוכל לעשות על קרקע זו יהיה מוקדם מדי" [19]. כך הוא מנגיד את מה שיהיה מוקדם מדי לומר באופן אזוטרי, ומעודד הדרכה באופן אזוטרי.

אחרי שהתמקד על הפאס, לאקאן אירגן מחדש ממד מקורי של מה שנאמר בהדרכה, והוא מציין ב 1975: "אינני יודע למה קראנו לזה הדרכה (supervision – ראיית על), זו שמיעת על. אני מתכוון שזה מפתיע, בהקשיבכם למה שהפרקטיקן אמר לכם – מפתיע שבאמצעות מה שהוא אמר לכם, אפשר ליצור ייצוג של האחד שבאנליזה [...] זהו ממד חדש" [20]. הוא מארגן מחדש את זה שיש ממשי במשחק, בהתנסות הזאת. הוא לא לוקח את זה כנרכש בעליל, אך הוא מציין זאת כמפתיע.

מה שהפרוצדורה של הפאס משנה בהוכחה השקרית של ההדרכה הוא הפנטזמה של המדריך, של זה שיהיה היחיד שיכול לשמוע את הממד שפועל בהדרכה. זו הפנטזמה של ידע שלגביו הסובייקט יהיה אדון. זה תמיד לשם שהנרקסיזם שמכסה את ה a הקטנה, מצביע. הנרקסיזם של המדריך יהיה ההופכי של האכלוס של מקום ה a הקטנה בהתנסות האנליטית.

על מנת להיות תואמת לזמנה, היה על ההדרכה לשלב את האפוריה (aporia) של האקט האנליטי. לאקאן הצביע על נקודה זו ב"שיח ב EFP" (Discourse at the EFP): "זה משהו אחר מלהדריך 'מקרה': סובייקט [...] שהאקט שלו עוקף (overtakes) אותו, שזה שום דבר, אבל שאם האקט שלו 'משיג' אותו, זה מייצר את אי

היכולת שאנו רואים פורחת בערוגת הפסיכואנליטיקאים" [21]. ראשית, לאקאן מזהה את הפונקציה של ההדרכה: זה "להדריך סובייקט שהאקט שלו הולך אל מעבר לו". הוא מוסיף: "שזה שום דבר" – זה קיים, זו העבודה, אנו עושים זאת, השאלה היא לא שם. השאלה היא זו של הסובייקט שהולך אל מעבר לאקט שלו, כלומר, שמאמין שהוא האדון של האקט שלו, הרמאי המכסה את האקט של הנרקיסים שלו, ובמקום לתפוס את המימד של האיווי במשחק, מבקש להביא זאת בחזרה לידע, לידע-לעשות שיכול להיות לו. הבעיה של ההדרכה איננה לתקן את עמדת הסובייקט שהאקט שלו השיג אותו. הבעיה היא של האנליטיקאי המנוסה, זה שלא מזהה יותר שהוא נטש את האקט האנליטי, זה שרוצה להימלט מההכרח של האיווי של האנליטיקאי. הבעיה מתחילה כאשר צריך להתערב ביכולת של האנליטיקאי להפוך את עצמו לסיבת האיווי. אי יכולת זו היא המקור של כל הפיתויים לוותר על האיווי של האנליטיקאי. זו הסיבה שב"שיח ב EFP" (Discourse at the EFP), ניתנות הדוגמאות, התוכחות מופנות לאנליטיקאי המנוסה, השם את עצמו במקום של זה שיש לו ידע, ושבתאוצה תנועה, מוותר: "לפני המושב של האובססיבי [...] מוותר בפני התביעה שלו לפאלוס, ומפרש זאת במונחים של אכילת צואה" (Coprophagy) [22].

יותר על האיווי של האנליטיקאי

הביקורת נוגעת לפירוש שהוצע על ידי אחד המאזינים הגדולים של הרגע ב-EFP. זה מגיע, בכל אופן, ממודל שאותו, הראתה ה-IPA הצרפתית, בעקבות מוריס בווה (Maurice Bouvet), שהיא אוהבת. עבור כמה העמדה הזאת עדיין קיימת. הפירוש המבוקר כלל ויתור למצור של האובססיבי, על ידי תגובה במונחים של 'כאן ועכשיו', על ידי הפירוש: "זה מה שאתה רוצה ממני? אתן לך את זה". התביעה, המפורשת במונחים של אובייקט ורגסיבי, נחשבת כאילו היא חחרת לאמת אובייקטיבית, לאובייקטיבציה אמיתית של איווי. במקרה של בווה (Bouvet) שלאקאן ביקר בסמינר V [23], האנליטיקאי מוותר לפני המצור של האובססיבי, על ידי פירוש האיווי במונחים של תביעה אוראלית לפאלוס הדמיוני. לאקאן אומר שהאנליטיקאי מפרש את האיווי במונחים של Phallophagy (אכילת הפאלוס) זו לא שאלה של Coprophagy, כמו ב"שיח ב EFP, אלא של Phallophagy. זה מספיק להניח את שני ה Phagies בידח באופן הומולוגי כדי לראות שזו שאלה של אותה בעיה.

בסמינר V לאקאן מפתח את הביקורת של ביחס לטכניקה שעל פיה האנליטיקאי יגרום לעצמו ללחוץ, להתעקש, בפירושים שלו, כך שהסובייקט יסכים לבלוע, לעשות אינקורפורציה, במישור של הפנטזמה, את האובייקט החלקי. זה נוגע לסובייקט אובססיבי שחולם ומפנה זאת לאנליטיקאי: "אני מלווה אותך לביתך. בחדר שלך יש מיטה רחבה. אני מאד נרגז (גם מרוגש). יש בידה בפינת החדר. אני מאושר, למרות שאני נבוך". האנליטיקאי מפרש את הסובייקט האובססיבי הזה מיד, באמרו: "זה הנטייה ההומוסקסואלית הפסיבית שלך, אתה רוצה לקבל את הפאלוס ממני". זה מגיע לאחר סידרה ארוכה של פירושים בה בווה (Bouvet) מוכן, עם זמינות ראויה לציון, לתת לו את הפאלוס שלו כמונח מרגיע, כדי למלא את החסר של הסובייקט. הוא מציע את עצמו כקרבן ל Phallophagy המדובר. לאקאן מבקר את המונח 'הומוסקסואל פסיבי' מפני ש"עד שיגיע סדר חדש לא מופגן בהזדמנות זו דבר מהאחר כאובייקט של איווי". להפך, הוא מביא בחלום אובייקט מהובר באופן מלא כמקום של השלישי. זה הבידה, המצביע על מה שבעיית. לאקאן שם לב בזמן הזה לגביע החלול כמה שיכול לייצג את הפאלוס; הוא מציינ עד כמה זה טיפוס בחלומות של האובססיבי שגביע חלול מתפקד כאברי מין, ולכן כפאלוס. זה הפאלוס "כשאלה: האם יש אותו לאחר או לא?"

זה מה שפותח את הבידה בעמדה השלישית. זהו שלישי פחות מהולל מאשר ה'שלישי בכל הרמות'. ישנן כמה רמות שזה לא נעים למצוא את עצמך בהן, זה גם לא נעים להיות במרומי השאלה הפאלית. זו לא שאלה של לרצות להיות מוכן ל Phallophagy הפנטזמנטי המוכלל, ולפרש אותו במונחים של כאן ועכשיו, אלא להפך לאפשר לשאלה להופיע כשאלה. זו שאלה של הבחנה בין אוריינטציה של טיפול לכיוון יחסים של שניים הממולאים עם אובייקט דמיוני, ובין כיוון ששואל אודות המקום של האחר, ומותיר מרווח לשאלות הנוגעות לשלמות של האחר הזה – האם יש לו פאלוס או לא.

ובכן לאקאן מבקר את הפיתוח של עבודותיו של בווה (Bouvet), שמסתיימות על ידי התמקדות על פיתוח של פנטזיה של מציצה (fellatio), הניתנות כברות השוואה לספיגה של קרבן. פרספקטיבה זו רומסת את הפרספקטיבה של האחר. זה מצמצם את שאלת האיווי על בסיס של סיפוק דמיוני פנטזמטי. צמצום זה של האיווי לממד הדואלי של התביעה, בתוך מסגרת הפגישה, הוא תוצר של הזנחת העמדה השלישית של מסמן האיווי, הפאלוס.

המכניזם הוא מדויק מאד. האנליזנט מטיל מצור על האנליטיקאי שעונה במונחים של אובייקטים ברי העברה. זהו מה שכמה, שהוכשרו ב IPA, קוראים 'לפרש בהעברה'. זו היתה גם שאלה של חברים ב EFP שהוכשרו ברגע שבין ה SFP וה EFP, ושעמדו להיפרד מלאקאן כדי ליצור קבוצה אוטונומית. כאשר אומרים לאנליזנט "אתה רוצה לבלוע (incorporate) את הפאלוס כצואה", יש שם את מה שמכשיר את ה Coprophagy. הפעולה שהופקה בשני המקרים, שצוינה כ Coprophagy או Phallophagy מעוררת צמצום של האיווי לתביעה דמיונית שלאקאן מתאר כך: "זו דביקות (stickiness) של מה שהפנטזמה מניחה".

האין ביקורת זו אקטואלית בקשר לאוריינטציה העכשווית ב IPA? האם זה לא זה שעלול להתרחש בדגש המושם על ה"שניים חושבים", בשיווי המשקל בין העברה והעברה נגדית, בו האנליזנט נותן את האסוציאציות שלו, והאנליטיקאי, מודע יותר, איננו נותן מיד את הפאלוס שלו, אך נותן את כל המחשבות שלו, את הטוב ביותר שיוכל עזור לסובייקט? פרספקטיבה זו של העברה/העברה נגדית, מתעלמת באופן עמוק מהמקום שצריך להישמר, האין זה קרוב מאד? הדגש שניתן לקריאה לשלישי, לשלישיות, נראה כאן כמו העקבה והסימפטום של עינוי. האם נוכל באמת לספור עד ארבע בידח? שאלה זו דורשת שיקול דעת בצורתה הנוכחית.

לתחקק את עצמך במישור של האיווי

מה תהיה האלטרנטיבה? איך לפרש אחרת? יש לתחזק את עצמך במישור של האיווי, ולא במישור של הדמיוני. הבה וניקח דוגמא. סובייקט אובססיבי מטיל מצור על האנליטיקאי באמרו באופן חזרתי שאין לו מה לומר, אחרי שהיה לו רעיון על הקשרים האסוציאטיביים בין החזקה (retention) של רעיונותיו לבין החזקה אנאלית היקרה לילדותו. כעת הוא גורם לאנליטיקאי לתמוך בפירות התגליות שלו וההתענגות ההחזקתית שלו. הוא מוסר באופן ברור שאין לו מה לתת, או לומר. הנקודה איננה לקבע אותו בדביקות הזאת אלא לשלח אותו מחדש אל תוך המישור של האיווי. יש להראות לו את משחק ההרס שלו כלפי האיווי של האחר: לאובייקט האנלי המוחזק על ידי הילד יש פונקציה יסודית של הריסת האיווי של ההורה המצורף לאובייקט הדמיוני שלגביו זו שאלה של להניח לו.

אפשר לעשות כמה דברים: אפשר לא לומר דבר; אפשר לומר "אתה רוצה לגרום לי להפסיק לעשות לך אנליזה"; אפשר גם להראות לאנליזנט שהוא מתלונן על כך שאין לו מה לומר, מה לתת, אך שהוא מתענג על כך. הסובייקט חייב לא להיות מקובע אל האובייקט הדמיוני, אלא להיות מובל לתפוס איך, עם אובייקט אנאלי זה ועם ההתענגות האוטו-ארוטית שהוא מפיץ ממנו, הוא רוצה להרוס את האיווי של האנליטיקאי. למעשה אין זה משנה אם האובייקט באמצעותו האנליזנט פועל הוא אוראלי או אנאלי.

זו הנקודה אליה מפנה לאקאן את תשומת הלב בסופו של הכוונת הריפוי אך שעדיין לא נשמע תשע שנים מאוחר יותר בשיח ב-EFP (Discourse at the EFP). "אובייקט אדיש זה, הוא החומר של האובייקט [הם חושבים], אכול את גופי, שתה את דמי, (האזכור החילוני מגיע מעטם). המסתורין של הגאולה של זה שעובר אנליזה נמצא בהשתפכות הדמיונית, שלגביה האנליטיקאי הוא זה שהקדיש לה את חייו (Oblate) [24]. בביקורת זו של ה Phallophagy או ה Coprophagy אנו שומעים א ההוקעה של שינוי בתכנית. במקום לשלוח את הסובייקט בחזרה לאניגמה של המשחק שלו עם האיווי של האחר, שמקבל את הצורה של האנליטיקאי שלו או של הפרטנרים שלו, מקבעים את הסובייקט לאובייקט הדמיוני שהינו, בפשטות, אמצעי להכחיד את האחר.

דוקטרינה של הדרכה

ביקורת המקרים הללו מכילה דוקטרינה של הדרכה. השימוש הנכון בהדרכה הוא משהו שלאקאן קיווה להציג באופן רחב ככל האפשר עבור אלו הזקוקים ל"מה שאיננו שם להיות מצועף: כלומר, הצורך שנובע כתוצאה מדרישות מקצועיות כל פעם שהן דורשות ש'זה שעובר אנליזה' בהכשרתו לקחת אחריות קטנה ככל שתהיה" [25]. זו הסיבה שלאקאן אינו מפחית מערכה של ההדרכה באקט היסוד שלו. להפך במקום תכנית הכשרה, שבחברות המסורתיות, שומרת את ההדרכה ל"זה שהתקבל", בהתאם לפרוצדורה פחות או יותר שרירותית, הוא הציע ש"מהתחלה ובכל מקרה הדרכה מוסמכת, בהקשר זה, תובטח לפרקטיקן בהכשרה באסכולה שלנו" [26]. עם הצעה זו אין זה, בפשטות, עניין של לעקוף את ה'הצעה הגבוהה יותר', את המוסד היריב. זו שאלה של לשים את ההדרכה ואת השימוש בה, במקום הנכון.

זה בתנועה הזו עצמה, שההדרכה מוצעת 'מהתחלה', ושהחלון הכתב שזה יכול לפתוח אל האיווי של האנליטיקאי חייב להיות מוקע. הדרכה מאפשרת תיקון של העמדה של הסובייקט ש'נעקף על ידי האקט שלו' ותיקון של הכוונת הטיפול. אם, לעומת זאת, זה מאפשר התקנת קטגוריה של מדריכים שבשם ההתנסות הבלתי מובנת שלהם, שוגים באופן תדיר על ידי צמצום האיווי לתביעה, אז המצב הוא חסר סיכוי. החלון הכתב ניצח, האקט האנליטי הובן שלא כהלכה. לאקאן איננו מוותר על התביעה לתת להדרכה ולהתנסות את מקומה. בניגוד לכך הוא מודאג מהאפקטים הפרברטיים שזה יכול להביא במאמציו ללכוד מחדש את האקט שאליו הוא צריך להשתוות. פסיכואנליטיקאי הוא מי שמגדיר את עצמו רק כזה שאיננו האדון של מה שהוא מבטא, עליו לשמור פתוח את ה'פער שעושה את החוק [של האקט שלו] [27]. אקט זה איננו עניין של "לחשוב על להפוך את עצמו לשווה למבנה שקובע אותו [...] בצורה המנטלית שלנו" [28]. על כן עליו לנתק את עצמו מכל מה שבא למקום של החלום של השוויון הזה, בין עם במדריך, כ'מקשיב-על' (overlistener), או בהעברה הנגדית כמה שעשוי לאפשר למה שחומק להיתפס. זו נקודה, כפי שז'אק אלן מילר האיר, של לתמוך באכלוס נקודה רדיקלית זו שלאקאן ניסח כ"הפשטה של כל אדנות. האפוריה מנסחת את עצמה בצורה הרדיקלית: "פירוש שלגביו מבינים את האפקטים איננו פירוש אנליטי" [29]. זהו, אם כן, ש"העמדה של הסובייקט [של האנליטיקאי] כנרשמת בממשי מתגלה" [30]. רישום זה של הסובייקט בממשי, מובהר מחדש על ידי הטענה המבקשת למקם את הסמלי בממשי כנקודה של מבנה, או של הכתב.

העדר האדנות איננו בר חיקוי, אין זה שווה הערך של הסחה. אין די בלוותר על זה כדי לטעון להשגתו. זו הסיבה שלאקאן מבחין בזהירות בין "האקט שלעולם לא מצליח יותר מאשר כאשר הוא חסר" [31] והאקט שתומך בפיקציות הפסיכולוגיות השונות של הסובייקט. שתי הפיקציות הראשונות שלאקאן לקח הן אלה של סובייקט הייצוג וסובייקט התקשורת. הדרכה מתאימה הנראית מהפאס היא זו שמפשיטה את עצמה מכל אשליות של תקשורת, דבר שאינו כל כך פשוט.

האנליטיקאי 'מדריך שיודע איך לפקח (oversee)' רודף אחר האשליה של התקה של האנליטיקאי במקום של האחר. התקה זו קוהרנטית עם השקיעה של כל אורתודוכסיה ועליה של אורתופרקסיס [32] שאת הפונקציה שלו חילץ ז'אק אלן מילר [33]. זה המפלט האחרון להרכיב אחר, ולא להשאיר את המקום ריק בתהליך האנליטי.

בכיוון ההפוך, לאקאן מתעקש על התמה של האקט בדרך רדיקלית בכינוס האיטלקי בסוף 1967: "אקט עדיין ללא מידה" [34] שכנגדו אין דרך להגן על עצמך או דרך הפנטזיה של כח או על ידי כיסוי נרקיסטי או על ידי מחסה בנסיון. ההדרכה לה אנו זקוקים היא זו שמכבדת את האפוריה ומוצאת דרך למקם אותה

'בדרך הנכונה'. כזו שתמיד יודעת כיצד לשמר, מעבר לחזיון התעותעים של תוספת הידע, את המקום של האיווי של האנליטיקאי.

טקסט זה התפרסם ב: La Cause Freudienne No 51, Paris, 2002
הוצג במהלך שנת 2-1991 באחד מהערבים על ערבות ב- ECF. פורסם ב- La lettre mensuelle (לא הצלחנו לאתר את תמספר הגיליון) תחת הכותרת Leur contrôle et le nôtre
תרגום: עמרי ביכובסקי
קריאת תרגום: אילנה הררי

-
- [1] Starobinski, J., *La Transparence et l'obstacle*, Gallimard, Paris, 1971.
- [2] Miller, J-A., *The Horatio Principle* in: *Lettres à l'opinion éclairée*, Seuil, Paris, 2002, pp. 205-228
- [3] Green, A., *la pensée Clinique*, Edition Edile Jacob, 2002.
- [4] Cavell, M., *Triangulation, one's own Mind and Objectivity*, in: *International Journal of Psychoanalysis*, No 79, 1988, p. 449
- [5] Peirce, C. S., *Philosophical writings*, Dover Publications, New York, 1955, p. 91
- [6] מדובר בשלישי של הויץ, לו יכול להתאים גם האדם השלישי וגם הגוף השלישי במובנו הלשוני.
- [7] Lacan, J., *Kant avec Sade*, in *Écrits*, Seuil, 1966, p. 774
- [8] Miller, J-A., *L'orientation Lacanienne: 1, 2, 3, 4*, Seminar 1984-5, Unedited
- [9] Laurent, E., *La Formation de L'analyste et L'ethique de la Psychanalyse* in *International Journal of Psychoanalysis*, No. 79, 1988, p. 449
- [10] Lacan, J., *Le Séminaire V: Les Formation de L'inconscient*, Seuil, Paris, 1998, Lessons I-VII
- [11] Miller, J-A., ...Du Nouveau! Introduction au *Séminaire V* de Lacan, ECF, Rue Huysemans, Paris, 2000
- [12] Lacan, J., *On a Question Prior to any Possible Treatment of Psychosis*, in *Écrits: A Selection*, Trans: Fink, B., W.W. Norton, New York (2002), p. 186
- [13] J. Lacan, *le Séminaire XVII: L'envers de la psychanalyse*, Seuil, Paris, 1991, p. 68
- [14] J. Lacan, *Variantes de la cure-type* *Ecrits, op.cit.p.341.*
- [15] *Ibid.*
- [16] J. Lacan, *Proposition of 9 Octobre 1967 on the Psychoanalyst of the School* in *Analysis* No 6, Melbourne, 1995.
- [17] *Ibid.*
- [18] גם: סופר עד שלוש
- J. Lacan, *Discours a l'Ecole Freudienne de Paris* in *Autres écrits*, Seuil, Paris, 2001, p.262.
- [19] J. Lacan, *On a Question Prior*, *op. cit. p. 211.*
- [20] J. Lacan, *Conférences et entretiens dans des universités nord-américaines* in *Scilicet* No 6/7, Seuil, Paris, 1976, p. 42.
- [21] J. Lacan, *Discours a L'EEF*, *op. cit.*, p. 266.
- [22] *Ibid.*
- [23] J. Lacan, *Le Séminaire V*, *op. cit. p. 436.*
- [24] J. Lacan, *The Direction of Treatment and the Principles of its Power* in *Ecrits: A Selection*, *op. cit.*, p. 262.
- [25] J. Lacan, *Foundation Act in Television*, trans. J. Mehlman, WW Norton, New York, 1990, p. 98.
- [26] *Ibid.*
- [27] J. Lacan, *La méprise du sujet supposé savoir* in *Scilicet* No 1, Seuil, Paris, 1968, p. 40.
- [28] *Ibid*
- [29] J. Lacan, *Réponses a des étudiants en philosophie sur l'objet de la psychanalyse* in *Autres écrits, op. cit. p. 211*
- [30] J. Lacan, *La méprise du sujet supposé savoir, op. cit p. 40.*
- [31] *Ibid*, P. 41.
- [32] "עשיה נכונה", בניגוד לאורתודוקסיה שהיא "אמונה נכונה"
- [33] J.-A. Miller, *L'orientation lacanienne: Réfection sur le moment actuel*, Séminaire 2001-02, inédite.

[34] J. Lacan, *De Rome 53 a Rome 67: La psychanalyse. Raison d'un échec in Scilicet No 1, op.cit. p. 49.*